

У свою чергу українці також не однозначні у сприйнятті поляків і Польщі. У більшості своїй, українці позитивно налаштовані до нового для них соціального середовища і прагнуть якнайкраще у нього інтегруватись, намагаються чогось нового навчитись, розвивають у собі здатність дивитись на багато аспектів життя з іншого ракурсу. Однак, у силу дещо відмінних культурних стереотипів, у частини українців виникають непорозуміння з поляками та образи на них. У більшості випадків вони породжені особистими вадами поляків та українців, які можуть ними екстраполюватись на негативні оцінки іншого етносу взагалі. Очевидно, що до певної міри на такі тертя, на мікросоціальному рівні, опосередковано впливають минулі історичні конфлікти між цими народами, яким час від часу надається гіперболізоване значення у ЗМІ, кіно, літературі, освіті тощо.

У той же час, якогось помітного протистояння чи відчуженості між поляками та українцями у Польщі не спостерігається. Очевидно, це пов'язане з тим, що українці, які опинились у Польщі керуються переважно економічними інтересами й не вбачають для себе проблеми, щодо можливої своєї колонізації.

У польське суспільство та до його способу життя дуже швидко адаптуються українські студенти. Навчаючись там, вони радо заводять знайомства з поляками, знаходять серед них приятелів і друзів, вливаючись у життя польського соціуму.

За останні роки, число студентів з України, які навчаються в польських університетах, зростає швидкими темпами. За даними ЦСУ, в кінці вересня 2015 року, в університетах Польщі було зареєстровано 30,6 тис. студентів з України. Відносно до 2014 р. їх кількість збільшилася на 30,8%, а у порівнянні з 2013 р. подвоїлася [1].

Половина з них за межами навчання активна на ринку праці, велика частина з яких готові працювати (33,6%). Відповідаючи на питання про свої плани, вони висловлюють бажання, у майбутньому залишитись на постійно у Польщі (36,6%), або ж, принаймні, залишитись на певний час працювати у цій країні (32,5%). Решта планують переїхати в іншу більш забезпечену країну (22,0%). І лише невеликий відсоток (2,4%) бажали б повернутися в Україну[3].

Висновки. Протягом близько чверті століття панівна еліта України, зосереджуючись, переважно, на розбудові власного блага, призвела до занепаду національної економіки, руйнування інститутів держави, армії, і як наслідок – зuboжіння більшості населення країни. У результаті, населення України, яке у 1991 році більш ніж 90% проголосувало за незалежність, почало втрачати віру у спроможність побудувати гідне життя у своїй країні. Чим скористались імперіалістичні, реваншистські сили в РФ, розв'язавши війну проти України, а з іншого викликало велику хвилю міграції українців на Захід, де чи не найсприятливіші умови для них були створені у Польщі. Очевидно, що лише радикальні зміни якості української еліти, котра зможе суспільні інтереси поставити вище за особисті, дозволить оздоровити українське суспільство. В іншому випадку, працюючі українські руки та розумні українські голови будуть розбудовувати добробут інших країн, які цінуватимуть їх більше, особливо, таких як Польща.

Упродовж останнього двадцятиріччя дослідники, а за ними й політики-практики, все частіше наголошують на значному позитивному потенціалі міжнародної міграції. За висновками Світового банку, країни, що розвиваються, на сьогодні отримують більше вигід від міжнародної міграції, ніж від міжнародної торгівлі. За результатами здійснених підрахунків, збільшення чисельності міжнародних мігрантів на 8 % забезпечить зростання глобального доходу на 0,6 %, у тому числі для населення країн, що розвиваються, – на 1,8 %, а для населення розвинутих країн – на 0,4 %. Тобто міграція сприяє не лише накопиченню багатства, а й більш рівномірному його розподілу.

Однак про автоматичне отримання бажаних результатів не йдеться. Для використання міграції як рушія розвитку необхідна цілеспрямована та дієва державна політика. Водночас на заваді її позитивним результатам – недовіра до влади, корупція, бюрократія, затягування реформ тощо[6].

ЛІТЕРАТУРА

1. Іноземці, які працюють в Польщі - статистичні дані, Міністерство праці та соціальної політики – Режим доступу: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/>
2. Yeleyko I. Specyfika migracji zarobkowej ludności na Ukrainie / I. Yeleyko. – Rzeszów: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2007.
3. Dane Urzędu do Spraw Cudzoziemców za 2013 - 2014 r.
4. Dane Departamentu Statystyki NBP za 2013-2014 r.
5. Skoczylas M. Współczesne migracje zarobkowe / M. Skoczylas; za red. J.E. Zamojski. – Warszawa: Migracje i Społeczeństwo. Zbiór studiów 2: Instytut Historii PAN, 1997.
6. Малиновська О. Трудова міграція за кордон. Підмога чи шкода для економіки України? / Олена Малиновська: – Трудова міграція за кордон. Підмога чи шкода для економіки України?. – К.: Часопис «Незалежний АУДИТОР» №1-2. – 2016 - С. 48-49 – Режим доступу: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/1348?view=material

Забазнова Т.

Науковий керівник – доц. Бачинська Г.В.

НЕОФІЦІЙНІ АНТРОПОНІМИ М.ХОРОСТКІВ ГУСЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ, ЩО СВІДЧАТЬ ПРО РІД ЗАНЯТТЯ ЧИ ПРОФЕСІЮ ЛЮДЕЙ

Лексика будь-якої мови складається з загальних та власних назв. Такий поділ – найдавніший традиційний спосіб класифікації лексичного складу мови. Вагомий пласт власних назв становлять антропоніми, у складі яких помітне місце посідають прізвища.

У повсякденному житті та в соціальних мікроспільнотах, основні функції антропонімів виконують прізвища. Прізвища завжди були невід’ємною частиною українського антропонімікону. Якщо прізвища та власні особові імена вивчено вже ґрунтовно у спеціальних працях, то неофіційна система називання людей досліджена ще недостатньо, хоча вуличні прізвища мають великий потенціал. Вивчення народно-побутових іменувань зумовлене складністю їх фіксацій через усне, незадокументоване функціонування, морально-етичну закритість.

Упродовж останніх десятиліть в українській ономастиці активізувалися дослідження неофіційних антропонімів у різних регіонах, зокрема у Степовій Україні: Донеччина (О.В.Антонюк), Луганщина (Н.М.Федотова), Нижня Наддніпрянщина (В.А.Чабаненко); у Західній Україні: Наддністрянщина (М.Я.Наливайко, Г.В.Сеник), Галичина (Р.І.Осташ, О.С.Вербовецька), Бойківщина (Д.Г.Бучко і Г.С.Бучко), Покуття (Г.Д.Ліщинська), Гуцульщина (М.П.Лесюк), Закарпаття (П.П. Чучка); поза межами України: Холмщина (Н.Л. Осташ), Підляшшя (Г.Л. Аркушин). Опубліковано такі лексикографічні праці: «Прізвища Нижньої Наддніпрянщини», «Словник прізвищ жителів межиріччя Стиру та Горині», «Словник прізвищ північно-західної України».

Прізвиськова система акумулює інформацію про лінгвоментальну та етнокультурну специфіку українців, тому цей напрям передбачає комплексне опрацювання регіональних антропонімічних фондів. Прізвиська цього ареалу демонструють оригінальні ознаки на мотиваційному, лексичному, словотвірному рівнях, що свідчить як про інновації, так і про мовну архаїку. У зв’язку з постійним уходженням нових елементів в антропонімну систему давні сімейно-родові неофіційні назви людей поступово виходять із ужитку, зникають автохтонні антропонімні формули, тому необхідні їх фіксації й науковий опис. Це зумовлює актуальність теми дослідження. Лінгвістичний аналіз прізвищ сприяє також з’ясуванню соціокультурних і ментальних регіональних феноменів, розширюючи амплітуду антропонімічних студій.

Мета статті – охарактеризувати прізвища м. Хоростків Гусятинського району Тернопільської області, що свідчать про рід заняття чи професію людей.

Неофіційні особові назви, вмотивовані родом заняття чи професією людей, — давні найменування. Прізвища, утворені від назв професій, легко передавалися нащадкам, і вони ставали родовими прізвищами [58, с. 135]. Про такі вуличні найменування В. Ю. Охримович писав: «Тих, котрі займаються якимсь ремеслом, називають звичайно після їх ремесла, і та назва стає з часом прозвищем, котре переходить відтак “от рода в род” [51, с. 206].

Твірною базою антропонімів цієї групи виступають переважно нейтральні агентиви, лише в окремих випадках можна простежити конотацію (пор.: *Ковальчик, Майорчик, Морячок*). Із іншого боку, такі форми можуть виражати патронімність і мати також нейтральний характер.

Неофіційні антропоніми, похідні від поширених назв професій і ремесел (*nomina agentis*).

За ступенем частотності виокремлено найпоширеніші мотиваційні ознаки на позначення реалій за професією і родом заняття: *Коваль, Моряк, Майор, Бригадир, Поштарка, Мельник, Токар*. Частіше побутують запозичені номени, модифіковані на діалектному ґрунті *Доктор, Дохтор*. Кількісний аналіз неофіційних антропонімів на позначення професій і роду заняття, засвідчив поширення у твірній базі окремих лексем. Якщо назви *коваль, бригадир, мельник, електрик, поштар* та ін. — частотні в активі народно-побутових іменувань і це не викликає ніякого сумніву, то лексеми *моряк, матрос* — чужі для досліджуваної території.

Неофіційні найменування, похідні від назв на позначення ремесел, які вже майже вийшли з ужитку.

У цій групі лексемою-домінантою виступає *бондар*. Такі неофіційні антропоніми функціонують і як сімейно-родові назви: *Бондар, Бондарі*. У складі вуличних особових іменувань зафіксовано назви давніх ремесел, якими вже майже не послуговуються в побуті: *Бляхар, Грабар, Грабарко, Гайовий, Гуменний, Дзвонар, Костоправ, Палямар, Чоботар*. Отже, проаналізовані неофіційні найменування індивідуального і родинного характеру дуже давні, про що свідчить їх твірна апелятивна база.

На досліджуваній території присутні сімейно-родові найменування на позначення дуже давніх ремесел, яких уже не пам’ятають сучасні носії: *Горняки* < *горня* «горщик, горнятко» [66, т. I, с. 313], очевидно, виготовляли горщики; *Прядуни, Швирні* < можливо, щось спільне зі *швірень* «залізний гвинт» або *шворень* «частина ткацького верстата» [66, т. IV, с. 490]. Дані назви переконують у тому, що прізвищотворення - давній і безперервний процес. Переважно всі вуличні антропоніми цієї групи умотивовані реальним заняттям чи професією носія, проте виявлено похідні зі вторинною номінацією, що вказують на інший номінативний мотив, не пов’язаний із діяльністю денотата: *Бригадир* «любить командувати», *Гайовий* «живе біля лісу».

Прізвиська-асоціативи за родом заняття чи професією людей

Номінації цієї групи поширені переважно серед молодших за віком осіб і мають специфіку, подібну до інших антропонімів-асоціативів (за іменем, прізвищем тощо). Серед найменувань виділено такі типи асоціацій:

1. Коренева асоціація, виявлена в споріднених найменуваннях: *Комора* «комірник», *Прапор* «прапорщик», *Пожар* «пожежник», *Пошта* «поштар». Поява таких неофіційних іменувань виправдана мовленнєвою ощадливістю і зручністю для називання.

2. Семантична асоціація, виражена в метонімічних відношеннях: *Бандеролька* «поштарка», *Дротик* «майстер по залізу», *Гудок* «тракторист», *Карась*, *Окунь* «рибалки».

Деякі антропоніми потребують докладного пояснення, вони мотиваційно об'ємніші: *Буда* «чоловік, який працював на покритій грузовій машині», *Мама* «працювала вихователем у дитячому садку і була дуже доброю». Спостережено, що твірною базою цих прізвиськ слугували в основному слова-професіоналізми. Такі антропонімні номінації дуже подібні до мовних каламбурів.

Учительські прізвиська. Прізвиська вчителів у шкільних колективах заступають офіційній антропонімії. У різних школах переважно функціонують ті самі прізвиська з подібною мотивацією, але мають різних носіїв [44, с. 110].

Найуживаніше прізвисько *Директор*. У молодіжному мовленні функціонують варіанти цього прізвиська *Дерік*, *Дериктриса*. Зафіксовано антропоніми, похідні від інших назв професій учителів: *Англічанка*, «учитель англійської мови», а також *Математичка*, *Музичка*, *Фізик*, *Хімічка*.

Деякі вуличні назви постали на основі внутрішнього асоціативного зв'язку: *Глобус* «учитель географії»), *Жаба*, *Инфузорія* «учителі біології»), *Бурбон*, *Істеричка* «учителі історії»), *Аміак*, *Молекула* «учителі хімії»), *Нотка*, *Дудочка* «учителі музики»), *Автомат*, *Противогаз* «учителі допризовної підготовки»), *Інформ* «учитель інформатики»), *Свисток* «учитель фізичної культури»). У проаналізованих прізвиськах присутня виразна насмішка, навіть сарказм.

У цій групі поєднано два різновиди прізвиськ-нейтральні найменування з безпосередньою вказівкою на ремесло чи професію носія, а також прізвиська учителів, що виявляють негативний характер і особливу дошкульність.

Проведений аналіз неофіційних іменувань досліджуваної території показав, що прізвиська становлять частину загальноукраїнського антропонімікону, відображають його специфіку в способах неофіційної номінації людей та доборі її складових, особливостях їх поєднання та функціональному призначенні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наливайко М. Я. Сучасні прізвиська школярів / М. Я. Наливайко // Нова філологія / Запоріж. держ. ун-т. – Запоріжжя, 2004. – № 1 (20). – С. 109-113.
2. Охримович В. Про сільські прозвища / В. Охримович // Житє і слово. – Львів, 1895–Т.3. – С.204 – 207.
3. Редько Ю. К. Назва професії як основа виникнення частини українських родових прізвищ / Ю. К. Редько // Дослідження і матеріали з української мови. – К. : АН УРСР, 1959. – Т. 1. – С.131-135.
4. Словарь української мови / [упоряд. з дод. влас. м-лу Б. Д. Грінченко]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1907–1909. – Т. I–IV.

Пасека О.

Науковий керівник – доц. Буда В. А.

ТЕМАТИЧНІ ГРУПИ АРХАЇЧНОЇ ЛЕКСИКИ В РОМАНІ ЛЕОНІДА КОНОНОВИЧА «ЧИГИРИНСЬКИЙ СОТНИК»

Специфіка мови художньо-історичного твору полягає у тому, що, використовуючи історизми та архаїзми, автор розкриває «перед читачем часову глибину художнього слова. Йдеться не тільки про давні реалії, зафіксовані в певних найменуваннях, а й про створення загального мовного колориту давньої епохи через вживання відповідних зворотів, сполучників, добір синонімів із старокнижної мови тощо» [3, с. 79].

Саме так спроба витворення реального часопростору поєднується із стилізацією тексту, добром мовних засобів, які наближають розповідь до доби, у романі Леоніда Кононовича «Чигиринський сотник».

За всіма ознаками роман «Чигиринський сотник» відносимо до жанру «козацьке фентезі», тобто перед нами типовий історичний твір про добу козацтва в поєднанні із фентезійними елементами. Внаслідок цього в романі поруч із типово історичною архаїчною лексикою зустрічаємо лексику старослов'янської міфології, наприклад, імена язичницьких богів.

Для всебічного аналізу архаїчної лексики роману потрібно виділити основні лексико-тематичні групи, адже вони є важливими категоріями мовного вживання й головними компонентами лінгвістичної композиції усього тексту твору. Кожна така група об'єднана тим самим родовим найменуванням та спрямована на створення конкретного художнього образу мовними одиницями. У композиції роману «Чигиринський сотник» виділяємо декілька тематичних груп.

Перша лексико-тематична група «Побут» найбільша, оскільки включає в себе застарілі слова, які описують життя козаків, старшин і звичайних людей XVI століття. Такі деталі автор вводить з метою відтворити особливості історичного колориту епохи. Найчастіше це назви частин осель, меблів, страв та